

ШУМАДИЦКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ГЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 94.

МИЛАНМИЛКА.

(продужено)

Оставимо то сво друштво нека свако по својој вољи иде куда оће; оставимо Милана и Милку за неко време, нека саняю о својој будућности, нека лете мыслима у оне земљ срећне любви, кое ни у единой планети овога света несуществую; а мы да се зауставимо предъ топчидерскомъ меаномъ, гдѣ е око два астала седило многоброино друштво, измешано людма одъ различите народности и земаля. Предъ њима ставили су јошъ комади одъ печени яганица, и црно неготинско вино преливало се у чашама. Предметъ разговора свакиј се част меняю. Ни една битка, кою су Срби изгубили или добили, нѣ остала некритизирана, свакомъ предводителю и управителю наћене су погрешке и мане; многи кои су за србску стварь погинули названи су издаицомъ. Међу њима по гдѣкое душе такве су были, да су се свакой проливеной србекой сузи светили; и то све изъ чистогъ родолюбия, и то све изъ чисте желѣ кь народномъ напредку. Гдѣ-кои седили су ћутећи и забринуты. Дуто су се препирали и инатили међу собомъ, како е најболѣ да се зове нова Србiя! в ой в о д е т в о , в о й в о д и н а или в о й в о д о в и н а; и то онда, када войводство већъ последњи ропаць дави. Но томе се нѣ нико чудю, нѣ то првина, да Срби у своимъ многимъ продузѣнама најпре крешу ражань на онда зеца траже. Родолюбие было е свакиј частъ потезано: свакиј се хвалию како бы онъ болѣ умео управляти, како бы срећниѣ могао стварь кь нѣной цѣли привести. Многи кои су за време кадъ се јошъ певало, бунили Србе противу Мацара, викали су сада зашто се нису съ мацарима сѣдинили.

„Нема нама спасенія“ предузме речъ еданъ, кои се виђаше да е доста разборитъ — „мы ћемо све донде страдати, докле зависть и злоба међу нама трае. Неслога нѣ мати наше несреће, неслога и раздоръ то су деца зависти. Србинъ неће да буде втора, него свакиј оће да буде првый; и то отиманъ за првенствомъ убило насъ е на Косову, и непрестано насъ убия. Међу Србима та е несрећна погрешка, да ни еданъ неће рећи за другога: тай е вешти и паметни у тимъ стварма одъ мене. Нико неће рећи за поштена човека: пусти га напредъ; него свака хула каже: шта ће тай пред-а-мномя? — Зашто да претресамо сада мы дѣла коя су у вой-

водству свршена, мы кои нисмо ни учемъ участвовали, кои смо само изъ новина пратили све несреће кое е народъ претрпю. Упамтите добро, при свакой народной несрећи и пропасти, колико су криви они кои су управляли, толико су троинномъ криви они кои нису ништа радили, а могли су штогодъ радити.“

„Тако е! право велите, све е тако!“ предузме речъ еданъ другий — треба да ћутимо. Родолюбия правога нема међу Србима, народный поносъ по гдѣ-што появлюе се у већемъ степену него што бы требало. Я самъ слушаю многе гдѣ кадъ кажу: Я самъ Србинъ, мыслию бы, богъ зна какавъ е то родолюбаць, а кадъ му одешъ у кућу ни едио дете незна му србски да говори. Зашто? одговориће ти лако свакиј, зато што са србскимъ езикомъ нема нигди никакве будућности.“

„Ако тако узрадимо нигда нећемо ни имати будућности.“ настави еданъ трећи. „Срби треба сами себи, сами међу собомъ да створе себи будућность. Треба свакиј да свою себичность жертвуе на олтарь свога народа, треба свакиј да е искрено родолюбивъ. Ахъ кадъ бы у свакомъ моя душа кудала онда бы заоста другчиѣ све стаяло, я бы радо и мой животъ и мое све иманъ за общитый напредакъ жертвовао.“

„А збия продадете ли вы онай вашъ дуванъ“ пресече му речъ еданъ, кои немогаше слушати нѣгово хваленъ.

„О, те како јошъ добро!“ одговори тай одушевльный родолюбаць — „однео самъ у србскиј логоръ и све самъ за неколико дана подъ скупе новце разпродано. Да богъ поможе добро самъ закачио.“

„Штета што престаше пляканыя, да ми е јошъ две три плячке да одкупимъ па да препродамъ, па онда небы се бринуо за будућность,“ рекне еданъ, кои е кредомъ нешто по асталу рачунао.

„Како вамъ излази рачунъ?“ упыта га еданъ дебелко, кои мирно пушаше свою лулу погледаючи по кадъ у рачунаиъ свога комшиѣ.

„Добро, врло добро! 7400 фориенти што самъ за ово неколико месеций профитирао. Ко каже да немаю Срби будућности. Хай, дай јоште едну оку вина, и свакомъ овомъ господину по едну кафу. Да богъ поживи србеко

войводство, и да намъ богъ да, да опеть добіемо наше лепо србско царство.“

„Ха, ха, ха!“ продере се изъ свегъ грла нѣговъ де-белый сусѣдъ — „то вамъ веруемъ да одъ свегъ срца желите; ерѣ кадъ сте при постаню србскогъ войводства закачили 7400 фор., то бы при постаню србскогъ царства заиста 74 хил. фор. стекли.“

„Право да вамъ кажемъ пріятелю!“ одговори пола-ко онай рачунія смешећи се „я самъ се врло рано из-лечіо одъ те болести што се зове родолюбіе. Я самъ о-давно видіо да е то име кое нема свога заната; да е то воденица коя немелъ хлебъ, него мелъ гонена, бѣде и из-смеванъ. Нема пріятелю ниедногъ одушевленя кое небу-де кадъ тадъ изсмеяно; нема ни едногъ поштеногъ преду-зећа и пожертвованя противъ кога се неподигне злоба и невавистъ. Да вамъ приповедемъ еданъ случай, кои ме е учиніо те самъ ладанъ за свако пожертвованіе, а доцніе и изъ самогъ свогъ искуства увѣріо самъ се да е то све тако. Едва се могу опоменути, быо самъ іошь малый. Еданъ добаръ поштень и родолюбивъ Србинъ, о коме нико рѣаво што ніе знао казати, падне на ту мы-сао да зида о свомъ трошку едну цркву. Цела вароши-ца была е у радости, и сви су га похвалывали. Како се почне темель цркви копати, чуемъ я гди се моя мати са женама разговара, да тай добрый человекъ зида цркву зато што му велике неке тайне душу гризу, и што е много грешанъ. Кадъ е црква у пола была готова, чу-емъ гди се мой отаць са другимъ грађанима разговара, и сви су были тога мнѣнія да су тій новци одъ кои се та црква зида украдени или криво стечени, и я после гдѣ самъ годъ тога доброгъ човека срео, іоштъ као дете презирао самъ га и мрзіо самъ на нѣга; цела варошица држала е да е то найгрѣшнїи человекъ, и да га е грижа со-вѣсти натерала, да те новце на цркву обрати. Кадъ се црква сврши дође одъ полиціе комисія, прегледа и пре-тресе сву кућу и све тайне папире и писма тога до-брогъ Христїянина, строго га изпыта зашто, и какве цѣ-ли ради зида онъ цркву — и кадъ се ништа ніе могло наћи, остави га подъ таквомъ сумньомъ да се свакій одъ нѣга клоніо, и сирома тай добрый Христїянинъ, свисне одъ еда, у дугу и у сиротиньи, и сада старе жене зову ту цркву: грешна црква. То вамъ е пріятелю обшта бла-годарность за общеполезна дѣла. Свакимъ човекомъ себичность влада. Ко се небы смеяо ономе, кои бы ски-нуо свою хальину на средъ улице, па е дао издрпаномъ просяку. Деца бы трчала око нѣга као око мечке; оз-бильни люди рекли бы: будала! а читава варошь смеяла бы се, и сви бы рекли: ала е сустанъ. Прошла су прїа-телю стара грчка времена, у 19-омъ вѣку нема выше о-наквы карактера. Себичность, то е найвећа философія нашегъ времена. Свакомъ е человеку себичность найвећа добродѣтель. Родолюбіе то е маска подъ којомъ се се-бичне желъ крїю. Кадъ бы искрено хтели говорити он-да бы свакъ моро рећи: я, па после читавъ светъ; я, и читавъ светъ то су две половане — после мене сврше-такъ е света. — А, ево опеть пуне олбе, точи прїате-телю! да богъ поживи све оне што су изгнули за срб-ску славу.“ —

„И да богъ подржи и сложи и умложи оне кои се стараю за србскїй напредакъ!“ повичу съ другогъ аста-ла, и чаше зазвече на све стране. „А кадъ тако прези-рете родолюбіе, и вѣруете само на себичность, шта ми-слите о совѣсти, вы держите да е и совѣсть ништа; елте, то е ништа, грижа совѣсти то е некій обичай кои е ме-ђу людма уведень, то е некій непозванный судїя, кои се меша у наша дѣла. Разтолкуйте ми да и совѣсть ніе ни-шта!“ рекне томе себичняку, еданъ сувонявъ ома-лечакъ человекъ, кои е према нѣму седіо и савъ нѣговъ разговоръ пазльиво и съ некомъ утѣхомъ слушао. Онъ е за цело то време ћутао, нѣговъ савъ изгледъ быо е сбунѣнь, свакій нѣговъ осмей быо е усиљявъ. Често се трзао, освртао, и око себе згледао, никоме у очи ніе смео погледати. Быо е лепо одевень скупо прстенъ блиста-ло му се на рукама, али изражай нѣговогъ лица ніе быо спокоянъ. Нѣгова сковрчаста црна коса, стаала му е као шубара одъ ягнѣе коже, црна брада покривала му е половину лица. Онъ е течно србски говоріо, али нѣ-говъ акцентъ издавао га е да е одъ другогъ народа. Онъ е са свомъ пазльивошћу слушао шта ће му онай чудно-ватый философъ на нѣгово пытанъ одговорити.

„А, совѣсть!“ рекне онай себичнякъ палећи лулу — „совѣсть, то вамъ е што друго. Совѣсть господине, то е онай єдиный неумитни судїя надъ свимъ судїяма, кои свою пресуду нигда неизвршену неостави. Я могу бы-ти немилостивъ, неродолюбивъ, тврдица, разкошанъ, пія-ница и стотинама други ствари, али опеть совѣсть ми може мирна бити. — Ако нечинимъ никоме добра со-вѣсть ненаграђуе ме, али ме и неказни. Али како кора-чи человекъ у зло, совѣсть одма корачи у нѣгово срце и у нѣгову душу. Нека васъ богъ сачува одъ гриже со-вѣсти; то вамъ е найвеће зло, кое човека може на све-ту мучити. То вамъ е болеть противу кое нема лека. И што е ко веће зло учиніо, тымъ га веће муче гризу. Мене нигда ніе никаква совѣсть морила, али могу себи представити шта трпи она душа, кою совѣсть гризе. То вамъ е молерь кои свакій часъ представля са различите стране оно зло кое сте учинили, то е оно чувство у ду-ши човечїою, кое се неможе ни съ чимъ заварати. Мло-ге кралѣве на престолу гризе совѣсть и у поноћи трзаю се изъ сна, а млоги кои се невинно осуђени на вешала во-де, спокойно проведу последню ноћъ свогъ живота. Со-вѣсть господине, стои у вѣчной оппозиціи противу най-манѣгъ нашегъ зла. И што е веће зло тымъ су веће гриже. Боже ме сачувай гриже совести.“

За време целогъ тога говора о совѣсти, онай е часть бледіо часть зеленію у лицу; и да бы сакрїо свою забуну почне и онъ осуђавати оне кое гризе совѣсть — „и шта мыслите, какавъ бы найбольи лекъ быо противу гриже совести?“ заключи онъ свою сбунѣну беседу.

„Ха, ха, ха“ одговори онай себичнякъ, опеть палећи угашену лулу — „лека нема ту никаква. Сво ублаженъ у томе, што су до сада люди пронашли, и кое намъ све-та вера за утѣху у той несрећи напоминѣ, то е да се человекъ исповеди свештенику. Ту мало олакша человекъ себи, покаянїемъ се ублажи и свештеникъ обећа се мо-лити богу за нѣга; али све е то мало да човека успокои.“

„Гори-ли?“ викне слуга меанциски кои е дошо у- да златомъ окићена; и тай вамъ немилце троши новце; глѣнь да помогне свомъ госту лулу запалити. али е одъ неко доба све жалостанъ и замышлѣнь.“

(продужѣнь слѣдує).

„Гори! гори!“ одговори гость гласно дуваюћи у свой чибукъ.

„Шта гори?“ повиче онай што се о совѣсти извѣштавао, нѣговъ гласъ быо е ужасанъ и сбунѣнь — „шта гори? гасите! гдѣ е ватра? ко е запалио?“ и скочи са столице. Сви се сгледе.

„Дуванъ гори!“ одговори му еданъ смешећи се „небойте се ништа. Вы за цело држите да сте у Банату небринѣте се, тамо што е имало изгорело е!“ Онъ се стиша, и съ очаянїемъ обори главу къ земљи. „Вама мора да е каква кућа изгорела те се тако плашите одъ ватре?“ упыта га нѣговъ сусѣдъ и погледа му оштро у лице: „естъ, ахъ естъ, те велика кућа! сва ми на леђима стои!“ одговори онай сбунѣный уздишући.

„Убио га богъ, ко одсадъ каже браћо да сте вы швабе!“ повиче еданъ Србїянацъ иза оногъ другогъ астала, гдѣ се непрестано водїо разговоръ о родолюбію. „Я изъ целогъ вашегъ препирания и разговора видимъ, да сте себичны као и мы, да сте несложни као и мы, да обѣте сви да заповедате као и мы, да радо говорите о родолюбію а ништа нерадите, као и мы; да сте леньи као и мы, да сте несложни и пакостни као и мы; при слави и при свадби поїете и поѣдете съ гостима све што имате као и мы, ваши су конѣи мршави као и наши, ваша стока нема кошаре као и наша, ваше крстине жита кисну и нису покривене као и наше; едномъ речю, у свему вы сте као и мы, а мы сиромаси нисмо знали него вамъ ласкамо, и кажемо вамъ да сте швабе. Швабе! кои су трудолюбиви, као што мы нисмо, кои имаю школе и радиности, као што мы немамо; кои имаю седамъ кралѣвина, као што ми нигда имати нећемо; кои имаю свое житнице пуне и куће урећене, као што мы немамо; кои су већу часть Европе своимъ кнѣигама и занатима поплавили. Мы вамъ правимо комплименте и кажемо да сте швабе, а садъ видимъ да сте іошть жешћїи Србїянци одъ насъ! Алалъ вамъ вера! за 160 година одъ како смо васъ тамо у Европу на воспитанїе послали нисте ни едну черту одъ србскогъ карактера изгубили! такви су и сви Славени! Узмите чаше у руке! да богъ поживи савъ славенскїй народъ, кои одъ Христова роћеня живи у Европи, и кои е и данъ данасъ странъ и новъ народъ остальмъ народима!“ — Обштыи се смей подїгне, чаше зазвече, и Србїянци и Войвођани почну се грлити. „Браћа смо, сви смо една права браћа,“ повторила су свака уста, оквашена онымъ ленимъ виномъ. Сва су се лица смешила, само онай што е пытао: гдѣ гори? седїо е снуждѣнь и замышлѣнь, онъ ніе ништа чуо, нѣговъ погледъ быо е укочень. После неколико тренутака устане онъ и са спушћеномъ главомъ оде.

„Ко е овай, я га непознаемъ, чудновать ми се види?“ упыта еданъ одъ оногъ астала иза когъ е онай устао.

„То вамъ е еданъ Вла зову га Бенда, онъ е изъ Карансебеша. То е по свой прилици некаква протува светска. Знамъ га быо е сирома, и чудо ми е видимъ га са-

да златомъ окићена; и тай вамъ немилце троши новце; али е одъ неко доба све жалостанъ и замышлѣнь.“

(продужѣнь слѣдує).

ПРИВИДНА СМРТЬ.

Између праве смрти и привидне нема никакве разлике; ерѣ и кодъ едне и кодъ друге, тѣло е ладно, лице бледо, дисанѣ сасвимъ престало, куцањ сръца престало е а душа у свему сасвимъ недѣлательна. Ко ће у станю быти да праву смртъ одъ привидне разликовати може? Правый узрокъ одкуда она постає тешко е опредѣлити, али као обычно држе да она лако слѣдує после врло великога стра као и одъ слабоће нерва и хипохондричне болести.

Една девойка разболе се у Паризу, и после двадесеть и осамъ дана умре. Доктору е врло чудно было кадъ е чуо да е умрла, ерѣ іой е сасвимъ болѣ тай данъ было. Онъ оде у собугди е она лежала подїгне покривачъ съ нѣ и види да е сасвимъ ладна, уста безъ фарбе, лице бледо, али черте лица нису се быле ни найманъ променуле. Уста су іой была отворена, очи као угашене безъ светлости, ябучице улегнуте и светлостъ свеће ніе никакво дѣйство на ню имала. Ніе се никако могло примѣтити да е врућа, али ніе была ни сасвимъ ладна као што су обычно мртацы. Слѣдуюћегъ дана дође опетъ докторъ и види да ніе ладна, па зато заповеди да е никако пре несаране него што трунити почне. Докторъ е одъ садъ свакої данъ долазіо и петый данъ почео се покривачъ, с' коимъ е она покривена была трести и примѣтили су да помало дише. После два сата подїгла е руку и повукла покривачъ, и сада су се сви увѣрили да е то привидна смртъ. Наскоро отвори очи и устане. Ово е права истина и девойка та живи іошть и садъ. Сродницы нѣни и сви кои су знали да е умрла страшили су се за дуго пытати е знали шта е съ нѣомъ было.

Не манъ знатанъ е и овай догађай кои се у Швайцарской догодїо. Едномъ грађанину умре жена одъ протисли. По тамошнѣмъ обычаю држали су е 48 сатїй, а будући су хтели да е и родители коп су итали видити е, виде, то е после тога времена однесу у цркву и заклопе, али слѣдуюћегъ дана кадъ су е хтели изъ цркве изнети почне она викати и по сандуку превртати се и кадъ сандукъ отворе виде да е жива на велико удивленѣ.

превео С. Б. Живк.

ДОМАШНІЙ ТЕАТОРЪ.

Предсѣдатель. Господине, вама е познать высочайшїй разписъ, да ніе слободно чиновницима браде носити, а вы сте опетъ пустили браду, зато васъ сада ономинѣмъ званично да выше нисте у канцеларїю съ брадомъ дошли.

Писаръ. Господине я васъ молимъ само іошть петнаестъ дана да смемъ браду носити.

Предсѣд. А што сте е пуштали на тако кратко време.

Писаръ. Право да вамъ кажемъ, пустио самъ зато браду, да изгледамъ мало лепши, еръ радъ самъ да се женимъ, па ми каже девојка да самъ лепши кадъ имамъ браду. Како изпросимъ я љу се одма обрјати.

Предсѣд. Е, на тай рачунъ можете носити браду. Али я васъ увѣравамъ, да та девојка, која вамъ јоштъ сада пре венчана пушта браду, оста ће таква иста и после, и не само да ће вамъ пуштати браду, него пушта ће вамъ и уши и рогове да расту.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Безъ чега човекъ быти не може, а опетъ га некошта ништа?

— Кой купусъ расте а не цвѣта?

— Шта е најболъ на буви?

МРВИЦЕ.

— У Паризу е највеће вниманіе обрѣтио на себе силнимъ гроздовима обременѣнъ чокотъ еданъ, за кога веле, да га е стихотворацъ Расинъ посадио, и кои може садъ одъ прилике сто петедесетъ година старъ быти.

— Еданъ пјанацъ гурне доста добро у сокаку едного сувонявогъ мимопролазећегъ човека. „Но, вы сте зацело доста пили“, рекне гурнутый пјанцу. А вы сте по свой прилицы врло мало ели, одговори овај.

— Селякъ еданъ, кои е на свомъ магарцу у варошъ ашио, спази на путу дудъ еданъ, кои е зрелимъ плодомъ окићенъ быо. Да бы се сладкимъ тимъ плодомъ осладио, застави магарца; а да бы плодъ рукама брати могао, поппе се и стане на магарца. Дрво се то наодило усредъ густогъ чбуна одъ трња и чкала. — Селякъ врло весео, што магарацъ нѣговъ лепо на миру стои, рекне: „шта ли бы садъ са мноми было, да когодъ однекуда овуда прође и викне: „ѣй, ѣй!“ — Онъ е те последнѣ речи тако ясно изрекао, да се магарацъ ужасуо и сместа потрчао, а нашъ се яшаоцъ уедаредъ усредъ чбуна лежачоу нађе. — Жена селяка и слуге поплаше се немало, кадъ магарацъ самъ безъ гесе свога кући дође, па се одма дигну у потеру и текъ после дужегъ траженя нађу га усредъ чбуна у ранама и крви лежачоу. — Дакле: нетреба човекъ све да каже шта мысли.

— Ожеднивиши мравакъ еданъ пође къ извору, да жеђъ свою загаси, но случайно уладне у воду. — Голубъ, кои е выше извора на дрвету едномъ стајо, притече му у помоћ тиме, што е одкинуо границу едну и у изворъ баціо. Мравакъ се дочела границе и избави се. Мало часъ затимъ дође птицоловацъ, кои усмо-

три голуба и уловити га хтеде. Али мравакъ опазивши то и побоявши се за свога пріятеља бржеболъ домили до птицоловца и тако га жестоко уеде, да е овај изъ гласа вигнуо. На вику ову поплаши се голубъ и одлети, и тако се опасности избави.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглеске новине „Таймсъ“ пишу да Одеса не поштеђена изъ милосрдія одъ саюзника, него Одеса не зато бомбардана, што саюзна флота безъ пливачоу батерія небы могла пожелаюгъ успѣха имати, и небы имала толико барута да сву Одесу у пенео обрати, а опасно бы было и за лађе да се батеріяма одескимъ приближе. А тако исто нужно бы было и войска да се на суво извезе.

— Князь Паскѣвичъ опасно се разболео, и выше вѣщати лѣкара изъ Берлина и изъ Бракове отишло е у Варшаву.

— Каироберъ задржава се јоштъ непрестано у Шведской, како одъ краля тако и одъ народа свуда е са славомъ приманъ, али ипакъ слабе су надежде да ће Шведска нарушити неутралность. Како Шведска тако и Данска, нарочито простъ народъ, желили бы да са Русима зарате, и овомъ приликомъ да одкину неке землѣ одъ Русіе, али они кон управляю знаду да Русія не може скоро ослабити толико да Шведской и Данской не може шкодити кадъ годъ оће.

— У Берлину рана одвећ е покупила и одъ дана до дана све скупля постае. Има одборъ кон надгледа сиротиню; тай одборъ изнашао е у Моабиту (до Берлина) гди една сиротна породица купи люске одъ кромпира, и то кува место зеля и само су одъ тога выше месецѣ живили.

— Краљ сардинскій присѣо е у Паризъ и дочекаиъ е врло сјино. За нѣговучестъ даваће се велика грађанска торжества и воене параде. Онъ ће у Паризу провести десетъ дана па ће онда ићи у Лондонъ.

— Поузвано новине пишу, да ће кадъ се буде миръ заключаво, распротрети се уговори између држава и на друге части света, нарочито на Азію, гдѣ се Русія додира са границама Турске.

— Америка поредъ свега тога што е млогій интересъ маме, неће се сада умешати у рѣшаваиъ овогъ источногъ питання. Али неће много времена проћи, када ће Америка, у све маленкости Европе свой млоговажеиъ упливъ учинити да важи. Шта выше при првомъ заключеню мира, има ће Америка такође да говори.

О Г Л А С Ъ.

— У кући Манојла Антоневича болтаціе у пиварскомъ сокаку има една магаза за издаванъ подъ кирию. Ко жели узети нека се яви у той кући.

Течай новаца; среб. 113½; дук. 5 фор. 16 кр. банки.